

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 24.02.1997, sp. zn. Cpjn 35/98, ECLI:CZ:NS:1997:CPJN.35.1998.1

Číslo: 20/1999

Právní věta: V řízení o žalobě na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není (§ 80 písm. c/ o. s. ř.), se soudní poplatek vyměří podle položky 1 písm. b) a ve věcech obchodních podle položky 12 písm. b) Sazebníku soudních poplatků (přílohy k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.02.1997

Spisová značka: Cpjn 35/98

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Poplatky soudní, Žaloba určovací

Předpisy: 99/1963 Sb. § 80 písm. c) 549/1991 Sb. příloha - pol. 1b 549/1991 Sb. příloha - pol. 12b

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 20

V řízení o žalobě na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není (§ 80 písm. c/ o. s. ř.), se soudní poplatek vyměří podle položky 1 písm. b) a ve věcech obchodních podle položky 12 písm. b) Sazebníku soudních poplatků (přílohy k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů).

(Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 1997, [Cpjn 35/98](#))

Ustanovení zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen "zákon"), dotčená zákonem č. 36/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, nejsou v praxi soudů jednotně vykládána při vyměřování soudního poplatku v řízení o žalobách na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není (§ 80 písm. c/ o. s. ř.).

Některé soudy vycházejí ze závěru, že předmět řízení není u žalob podle § 80 písm. c) o. s. ř. penězi

ocenitelný. Takto postupoval např. Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou ve věci sp. zn. 4 C 11/92, v níž bylo předmětem řízení určení vlastnictví k nemovitostem (domu a pozemkům). V souladu s tím se soud spokojil s úhradou soudního poplatku stanoveného pevnou sazbou. S tímto závěrem se ztotožnil i odvolací soud (Krajský soud v Hradci Králové ve věci vedené pod sp. zn. 14 Co 169/94).

Jiné soudy zastávají opačný názor. Např. Okresní soud v Pelhřimově ve věci sp. zn. 5 C 204/95, týkající se určení vlastnictví k nemovitostem, vycházel z jejich hodnoty. Krajský soud v Českých Budějovicích, pobočka v Táboře, považoval v odvolacím řízení (sp. zn. 15 Co 170/97) tento postup za správný. Svůj závěr odůvodnil zněním zákona po vypuštění poznámky č. 2 k položce 1 Sazebníku soudních poplatků, k němuž došlo zákonem č. 36/1995 Sb. Je-li předmětem řízení nemovitost, jde podle odvolacího soudu o věc ocenitelnou a je namístě vyměřit procentní poplatek z její ceny.

Na základě rozdílných pravomocných rozhodnutí předseda občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky navrhl kolegiu, aby zaujalo ke sjednocení výkladu uvedené právní otázky stanovisko.

Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu České republiky ve smyslu § 30 odst. 2 zákona č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, přijalo toto

stanovisko:

Podle § 80 písm. c) o. s. ř. návrhem na zahájení soudního řízení lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto zejména o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Podle § 1 zákona se soudní poplatky (dále jen "poplatky") vybírají za jednotlivé úkony nebo řízení, prováděné na návrh soudy České republiky, a za úkony správy soudů (dále jen "poplatný úkon"), které jsou vymezeny v Sazebníku soudních poplatků (dále jen "sazebník"). Sazebník je uveden v příloze k zákonu.

Podle § 5 odst. 1 zákona jsou sazby poplatků stanoveny pevnou částkou nebo procentem ze základu poplatku (dále jen "procentní poplatek"). Sazby poplatků jsou uvedeny v sazebníku.

V občanském soudním řízení poplatek z návrhu na zahájení řízení představuje podle položky 1 písm. a) sazebníku 4 % z ceny předmětu řízení, nejméně však 500 Kč a nejvýše 500 000 Kč. Podle položky 1 písm. b) sazebníku nelze-li předmět řízení ocenit, je sazba poplatku z návrhu na zahájení řízení stanovena pevnou částkou - ve výši 1000 Kč. Obdobně ve věcech obchodních se vyměřuje poplatek z návrhu na zahájení řízení podle položky 12 písm. a) sazebníku ve výši 4 % z ceny předmětu řízení, nejméně však 500 Kč a nejvýše 1 mil. Kč. Nelze-li předmět řízení ocenit, činí poplatek 5000 Kč (položka 12 písm. b) sazebníku).

Zákon o soudních poplatcích ve znění účinném do 31. března 1995 obsahoval u položky 1 sazebníku poznámku č. 2, podle níž z návrhu na zahájení řízení o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, se poplatek vybere podle písmene b) této položky; obdobně tato poznámka platila i u položky 2 sazebníku, dříve upravující poplatek z návrhu na zahájení řízení ve věcech obchodních, pokud nebyla stanovena zvláštní sazba. K vypuštění uvedené poznámky došlo dnem 1. dubna 1995, kdy nabyl účinnosti zákon č. 36/1995 Sb.

Pro posouzení případných důsledků vyplývajících z vypuštění uvedené poznámky citovaným zákonem je třeba vzít v úvahu, že po 1. dubnu 1995 nedošlo ke změně vymezení pojmu poplatného úkonu, jak je definován v § 1 zákona. Poplatným úkonem podle tohoto ustanovení se rozumí také řízení

prováděná soudy na návrh, včetně řízení vymezených položkami 1 a 12 sazebníku (srov. písm. a/ stanoviska občanskoprávního kolegia a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze 4. 7. 1996, [Cpjn 68/95](#) a [Opjn 1/95](#), uveřejněného pod č. 49/1996 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Jde-li o řízení o žalobě na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je předmětem řízení, tj. tím, čeho se účastník při procesní ochraně svého subjektivního práva (oprávněného zájmu) domáhá, právo nebo právní vztah, nikoli tedy skutečnosti, na nichž se zakládá právo nebo pouhé prvky právního vztahu, včetně jeho předmětu, který mohou tvořit též ocenitelné věci, práva a jiné hodnoty. Není-li z hlediska vymezení předmětu takového řízení podstatný ten prvek práva či právního vztahu, který sám o sobě ocenitelný je, lze uzavřít, že ocenitelnost tohoto prvku (např. věci movité či nemovité) není rozhodná ani pro účely stanovení poplatku za řízení. Typicky se tento závěr uplatní zejména v řízení o žalobě na určení vlastnického práva k věci, kterou lze ocenit, nebo v řízení o žalobě na určení neplatnosti právního úkonu (např. kupní nebo darovací smlouvy), který se takové věci týká.¹⁾

I po účinnosti zákona č. 36/1995 Sb. proto platí, že předmět řízení o žalobě na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není (§ 80 písm. c/ o. s. ř.), nelze ocenit.

Tímto stanoviskem se neřeší vybírání soudních poplatků v řízení o žalobách na určení podle ustanovení § 267 o. s. ř. (srov. závěry publikované pod písm. p/ stanoviska občanskoprávního kolegia a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze 4. 7. 1996, [Cpjn 68/95](#) a [Opjn 1/95](#), uveřejněného pod č. 49/1996 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Poznámka pod čarou:

1) Srov. též rozhodnutí uveřejněné pod č. 37/1979 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.